

Odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu postępowania karnego w postępowaniu w sprawach o wykroczenia

Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego
z dnia 25 stycznia 2018 r.,
I KZP 12/17

„Czy na zarządzenie o odmowie przyjęcia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego wydane w postępowaniu toczącym się na podstawie ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2016 r., poz. 1713 ze zm.) przysługuje zażalenie? (...)”. Sąd Najwyższy podjął uchwałę: „Na zarządzenie o odmowie przyjęcia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego wydane w postępowaniu w sprawach o wykroczenia zażalenie nie przysługuje”.

Elżbieta Sławek-Kozak*

Sąd Okręgowy w Gdańsku

<https://doi.org/10.26881/gsp.2019.4.12>

Glosa

Niniejsza sprawa¹ jest potwierdzeniem tego, że kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia należy traktować jako autonomiczną regulację prawa

* ORCID: 0000-0001-8702-4774, email: slawek.elzbieta@gmail.com

¹ Uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 25 stycznia 2018 r., I KZP 12/17, OSNKW 2018, nr 3, poz. 22.

karnego, która w pewnych instytucjach ma swoje odpowiednie znaczenie w kodeksie postępowania karnego, jednakże nie jest z nim tożsama. Na początku rozważań należy wskazać, że zgodnie z art. 1 § 1 i art. 2 k.p.w.² postępowanie w sprawach o wykroczenia toczy się według przepisów niniejszego kodeksu, a w postępowaniu, o którym mowa w § 1, przepisy kodeksu postępowania karnego stosuje się jedynie, gdy niniejszy kodeks tak stanowi. Wobec powyższego, przepisy kodeksu postępowania karnego³ winny być konwalidowane jedynie w przypadkach literalnie wskazanych w kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia. Trafnie wskazał Sąd Najwyższy (SN) w swoim postanowieniu z dnia 12 czerwca 2007 r., V KZ 29/07, że kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia z 2001 r. stanowi podstawowe źródło prawa procesowego dla postępowania w sprawach o wykroczenia. Regulacje przewidziane w k.p.k. mają natomiast charakter jedynie subsydiarny, co oznacza, że stosuje się je w postępowaniu wykroczeniowym tylko wtedy, gdy k.p.w. tak stanowi⁴.

Przepis art. 422 § 3 k.p.k. stanowi, że prezes sądu odmawia przyjęcia wniosku złożonego przez osobę nieuprawnioną lub po terminie, lub jeżeli zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 120 § 2 k.p.k.; zaś na zarządzenie przysługuje zażalenie. Z kolei przepis art. 82 § 7 k.p.w. wskazuje, że w wypadku, o którym mowa w § 6, w terminie zawitym siedem dni od daty ogłoszenia wyroku strona może złożyć pisemny wniosek o sporządzenie i doręczenie przekładu uzasadnienia wyroku przedstawionego w formie ustnej. Dla obwinionego pozbawionego wolności, który nie ma obrońcy i nie był obecny podczas ogłaszania wyroku lub przedstawiania ustnego uzasadnienia, termin ten biegnie od daty doręczenia mu wyroku. Prezes sądu odmawia przyjęcia wniosku złożonego przez osobę nieuprawnioną lub po terminie; na zarządzenie prezesa przysługuje zażalenie. Przepis art. 423 § 2 k.p.k. stosuje się odpowiednio.

Odpowiednie stosowanie przepisów ma kluczowe znaczenie. Pojęcie „odpowiedniego” stosowania przepisów oznacza, że w przepisie zawierającym taką konstrukcję legislacyjną, zwanym „przepisem odsyłającym”, można wyodrębnić tę część, którą określa się jako „zakres odniesienia”, oraz część dotyczącą „przepisów odniesienia” („przepisów stosowanych”), która wskazuje, jakie przepisy mają być odpowiednio stosowane⁵.

---

² Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2018 r., poz. 475 ze zm.; dalej: kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia z 2001 r., k.p.w.).

³ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2018 r., poz. 1987; dalej: k.k.).

⁴ LEX nr 569378.

⁵ D. Świecki, *Metodyka pracy sędziego w sprawach o wykroczenia*, Warszawa 2012, s. 15 i n.

Omawiane kwestie odnoszą się do postępowania w pierwszej instancji. Słusznie wskazał w swojej uchwale SN, że brak jest unormowania tej materii w odniesieniu do postępowań przed sądami odwoławczymi.

Analizując pozostałe orzeczenia nawiązujące do omawianej kwestii, należy podkreślić, że spór w doktrynie nawiązujący do przedmiotu niniejszej uchwały nie został należycie uargumentowany. Przychylam się do stanowiska zawartego w postanowieniu Sądu Apelacyjnego w Gdańsku⁶, którego uzasadnienie bezpośrednio wskazuje na konieczność zastosowania brzmienia ustawy wprost. Gdyby ustawodawca uznał, że kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia jest podtypem kodeksu postępowania karnego, to zdecydowałby się na umieszczenie w kodeksie postępowania karnego przepisów dotyczących wykroczeń. W uzasadnieniu rządowego projektu kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia z 2001 r. wskazano, że postępowanie w sprawach o wykroczenia nie jest postępowaniem karnym, lecz odrębnym postępowaniem dotyczącym orzekania w sprawach innych niż przestępstwa, choć na zasadach zbliżonych do procesu karnego. Postępowanie w sprawach o wykroczenia ma więc charakter w pełni autonomiczny, co bezpośrednio wynika z brzmienia art. 1 § 1 k.p.w. Identyczne stanowisko zajął SN⁷, zaś w doktrynie pogląd taki prezentują T. Grzegorzcyk i D. Świecki⁸ oraz R. Kmiecik⁹.

W szczególności na zaakcentowanie zasługuje stanowisko D. Świeckiego, który trafnie wskazał, że zarządzenie o odmowie przyjęcia żądania wydawanego przez prezesa sądu odwoławczego, którego decyzje wydawane są w postępowaniu przed sądem odwoławczym, nie podlegają zaskarżeniu, gdyż przepis art. 429 § 1 i § 2 k.p.k. przewiduje jedynie zaskarżalność zarządzeń prezesa sądu pierwszej instancji, a ponadto nie jest wskazany sąd przewidziany do rozpoznania takiego zażalenia, co również było przedmiotem zagadnienia rozpatrywanego przez SN¹⁰.

Skoro jednak kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia jest odmienną materią, która jedynie posiłkuje się przepisami zawartymi w kodeksie postępowania karnego, to należy zastosować się do przepisów odsyłających do regulacji zawartych w kodeksie postępowania karnego, między innymi do art. 109 § 2 k.p.w. Jest to odesłanie zewnętrzne o charakterze enumeracyjnym do wymienionych przepisów kodeksu postępowania karnego zamieszczonych w dziale

⁶ Postanowienie SA w Gdańsku z dnia 18 października 2016 r., II AKz 698/16, KSAG 2017, nr 1, poz. 179–183, LEX nr 2259357.

⁷ Postanowienie SN z dnia 29 stycznia 2004 r., I KZP 40/03, OSNKW 2004, nr 2, poz. 22.

⁸ T. Grzegorzcyk, *Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia. Komentarz*, Warszawa 2005, s. 11 i s. 61–63; D. Świecki, *Metodyka pracy sędziego w sprawach o wykroczenia*, Warszawa 2012, s. 13.

⁹ R. Kmiecik, *Glosa do uchwały SN z 30.09.2003 r.*, I KZP 23/03, OSP 2004, nr 3, poz. 40, s. 173.

¹⁰ D. Świecki, *Metodyka...*, Warszawa 2012, s. 420.

IX „Postępowanie odwoławcze”, które znajdują odpowiednie zastosowanie przy rozpoznaniu środka odwoławczego w postępowaniu w sprawach o wykroczenia, i nie znajduje się tam odesłanie do art. 422 § 3 k.p.k.¹¹

Należy uznać, że błędne jest zastosowanie przepisu art. 82 § 7 k.p.w. w postępowaniu odwoławczym, gdyż ten przepis odnosi się jedynie do postępowania pierwszoinstancyjnego i nie ma on zastosowania do postępowania odwoławczego. W niniejszym wypadku należy zastosować wprost brzmienie artykułu. Przepis art. 1 § 2 k.p.w. przewiduje, że w postępowaniu w sprawach o wykroczenia stosuje się także przepisy k.p.k., ale tylko te, które wyraźnie powoływane są w przepisach k.p.w.¹²

Z całą mocą należy uznać za trafny pogląd wskazywany przez K. Dąbkiewicza, który określił, że „odpowiednie stosowanie poprzez art. 109 § 1 k.p.w. przepisu art. 422 § 3 k.p.k. w postępowaniu odwoławczym prowadzonym w oparciu o przepisy procedury wykroczeniowej oznacza, że zastosowanie znajdzie jego zdanie pierwsze co do wydania zarządzenia o odmowie przyjęcia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia sądu odwoławczego, natomiast nie będzie mogło być stosowane jego zdanie drugie, dotyczące możliwości wniesienia zażalenia na powyższą decyzję. Zażalenia takiego nie przewiduje bowiem żaden przepis Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia ani prawidłowa wykładnia przepisów związana z odpowiednim tylko stosowaniem w procedurze wykroczeniowej art. 422 § 3 k.p.k., uwzględniająca specyfikę postępowania w sprawach o wykroczenia. W postępowaniu tym nie przysługuje stronom kasacja, w związku z czym nie można przyjmować właściwości SN do rozpoznawania zażalenia na zarządzenie o odmowie przyjęcia wniosku strony o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego jako decyzji o charakterze okołokasacyjnym. Przepisy kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia nie przewidują również możliwości wniesienia zażalenia na odmowę przyjęcia ww. wniosku do tzw. instancji poziomej. Tym samym zarządzenie prezesa sądu odwoławczego o odmowie przyjęcia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego złożonego w trybie art. 107 § 2 k.p.w. jest niezaskarżalne”¹³.

Glosowana uchwała w składzie siedmiu sędziów SN szeroko uzasadniła wywiedziony pogląd oraz rozwiązała zaistniały spór w doktrynie, jednoznacznie

¹¹ K. Dąbkiewicz, *Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia. Komentarz*, art. 109, Warszawa 2017.

¹² S. Stachowiak, *Wniosek o ukaranie w ujęciu kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia*, teza nr 1, Prok. i Pr. 2002, nr 12, s. 7–16.

¹³ K. Dąbkiewicz, *Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia...*; zob. postanowienia SN: z dnia 14 grudnia 2016 r., III KZ 80/16, LEX nr 2165585; z dnia 30 sierpnia 2006 r., III KZ 44/06, LEX nr 196979; z dnia 7 lutego 2013 r., III KZ 92/12, LEX nr 1277772.

wskazując przesłanki, na których oparto rozważania, których dotychczas brakowało, aby w pełni ujednolicić linię orzeczniczą w niniejszej kwestii. Nietrafne było uznawanie za lukę prawną braku odesłania w art. 109 § 1 k.p.w. do art. 422 § 3 k.p.k.¹⁴, a zatem stosowanie wykładni rozszerzającej, gdyż stosowanie w postępowaniu wykroczeniowym przepisów z kodeksu postępowania karnego może nastąpić tylko w wypadku, gdy ustawa tak stanowi. Sposób stosowania przepisów kodeksu postępowania karnego może występować dwojako – jako odesłanie do przepisów k.p.k. bez określenia, czy stosuje się je wprost czy też odpowiednio, oraz jako stosowanie przepisów k.p.k. odpowiednio¹⁵. Wielu trudności interpretacyjnych dałoby się ustrzec, gdyby w postępowaniu w sprawach o wykroczenia stosowano przepisy uzupełnione o regulacje w kodeksie postępowania karnego przypisane konkretnemu postępowaniu, również ze wskazaniem, iż w danym przypadku przepisy kodeksu postępowania karnego nie mają zastosowania.

Analizując treść wskazanych wyżej artykułów, należy jednoznacznie wskazać, że głosowana uchwała jest słuszna i znajduje oparcie w przepisach prawa.

Elżbieta Sławek-Kozak

Application by analogy of the provisions of the Code of Criminal Procedure in cases of administrative offences

The commentary concerns the issue of *per analogiam* application of the provisions of the Code of Criminal Procedure in the appeal proceedings conducted under the Code of Procedure for Administrative Offences. The Author claims that the Code of Procedure for Administrative Offences should be considered as an independent regulation of criminal law which in certain institutions has its respective meaning in the Code of Criminal Procedure without, however, being identical. Regulations of the Code of Criminal Procedure are of subsidiary nature.

¹⁴ Por. postanowienie SN z dnia 23 sierpnia 2017 r., III Kz 38/17, LEX nr 2349403.

¹⁵ P. Gensikowski, *Postępowanie w sprawach o wykroczenia. Komentarz*, Warszawa 2017, s. 4.